

ECN 120 – definisjoner kap. 9-10 (med kommentarer)

[Y.xx] til høyre for hver definisjon viser til likningsnr. i kap Y. Mangler [Y.xx] er definisjonen ikke omtalt i kap. Y. På eksamen bruker vi terminologien/symbolbruken til Steigum (==> tidligere eksamensoppgaver ikke alltid direkte overførbare til dagens kurs basert på Steigum)

Noen sentrale begrep

Pengepolitikk

- Omfatter styringsrenta (mest brukt i Norge) og reservekravet
- Pengepolitikken kan justeres fortløpende av sentralbanken (Norges Bank) mens finanspolitikken (skatter og avgifter) normalt kun justeres i forbindelse med behandling av statsbudsjettet (i Norge: okt-des) og revidert nasjonalbudsjett (medio mai)
- Ekspansiv pengepolitikk (senke styringsrenta eller senke reservekravet) med målsetting å auka samla etterspørsel
- Restriktiv (kontraktiv) pengepolitikk (auke styringsrenta eller auke reservekravet) med målsetting om å senke samla etterspørsel
- Pengepolitikken virker indirekte på samla etterspørsel ==> svakere virkning under likviditetsfella

Styringsrenta

Den renta bankene mottar på pålagte innskudd i sentralbanken (i Norge også omtalt som *foliorenta*)

Reservekravet

Penger som bankene ikke kan låne ut (målt som andel av omløpsmidler (= penger bankene kan låne ut))

- høgt/stramt/restriktivt reservekrav: stor andel av omløpsmidlene kan ikke lånes ut
- lågt/slakt reservekrav: låg andel av omløpsmidlene som ikke kan lånes ut
- kostnad med reservekravet for bankene: mottar ikke rente på de omløpsmidlene som ikke kan lånes ut (men det kan dels kompenseres ved at et høgt reservekrav vanligvis medfører et høyere rentenivå)

De 4 virkemåtene (kanalene) i pengepolitikken

- Rentekanalene: lågere (høyere) styringsrente ==> lågere (høyere) generelt rentenivå
- Kredittkanalen: lågere (høyere) rente ==> billigere (dyrere) kreditt ==> høyere (lågere) samla etterspørsel
- Valuta(kurs)kanalen: lågere (høyere) rentenivå ==> lågere (høyere) verdi egen valuta
- (Inflasjons)forventningskanalen: lågere (høyere) styringsrente ==> høyere (lågere) forventa inflasjon ==> høyere (lågere) forventa lønnsvekst

Merknad: Norges bank har slått rente- og kredittkanalene sammen – se f.eks.:

<https://www.norges-bank.no/kunnskapsbanken/styringsrenten/hvordan-pavirker-renten-okonomien/>

Kreditsykluser

Mengda kredit i en økonomi henger sammen med konjunktorene (som svinger og dermed svinger også kredittmengda)

Lågkonjunkturer auker risikoen for at låntakere skal misligholde lån ==> bankene meir restriktive i utlån/krever høgere rente for å kompensere for auka risiko for mislighold. Dette reduserer etter-spørselen etter lån (alt anna likt) og kan forsterke en lågkonjunktur. (motsatt effekt for høgkonjunktur)

Merknad: se også avsn. 9.4.9 om finansiell akselrator

Aktivaboble

Aktiva = finansielt objekt (aksjer, boliger, tulipanløker)

Aktivaboble = prisen på et finansielt objekt vokser for så å falle brått (eks. aksjekursene ved det store krakket i USA i 1929 (og igjen i 1987), tulipanløker i Nederland på 1600-tallet).

Aktuelle aktivabobler:

- norske boliger
- BitCoin

Se seksjonene 9.6.3-4 for detaljer. Boks 9.4 (s. 573) meget vel verdt å lese gjennom.